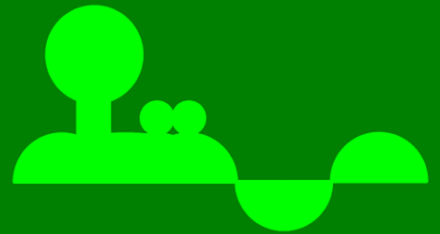

Nieuwsbrief

Landschapsbeheer Oss | Maart 2024 | Jaargang 25 | Nummer 97
Redactie | Tolstraat 3, 5342 NH Oss | redactie@landschapsbeheer-oss.nl

Contact

Landschapsbeheer Oss

Tolstraat 3
5342 NH Oss
I www.landschapsbeheer-oss.nl
E info@landschapsbeheer-oss.nl

Voorzitter

Harry Peters
T 06-53130585
E voorzitter@landschapsbeheer-oss.nl

Secretaris

Leo de Hoogt
T 06-52607320
E secretariaat@landschapsbeheer-oss.nl

Penningmeester

Jan Ploegmakers
T 0412-641500
E penningmeester@landschapsbeheer-oss.nl

P&R

Vacant

Redactie & Website

Richard Ceelen
T 06-54218521
E redactie@landschapsbeheer-oss.nl

Juridisch Adviseur

Maarten Furnée
T 0412-454204
E juridischadviseur@landschapsbeheer-oss.nl

Werkplaats Natuur, Landschap & Cultuurhistorie

Henk Smouter (Projectcoördinator)
T 06-54288252
E hs@werkplaatsnlc.nl

Coördinator Beheer

Tonnie van Hooff (Projectcoördinator)
T 06-37456820
E tvh@werkplaatsnlc.nl

Landerij VanTosse

E secretariaat@landschapsbeheer-oss.nl

Administratie

Henk van den Oever
T 0412-633443/06-22331836
E administratie@landschapsbeheer-oss.nl

De Stichting Landschapsbeheer Oss is gevestigd te Oss en ingeschreven bij KvK Oost-Brabant onder nummer 17105068 Rabobank Oss, NL94 RABO 0170 4198 94

Landschapsbeheer Oss

Colofon

Nieuwsbrief Landschapsbeheer Oss

Maart 2024, jaargang 25, nummer 97, oplage 600.

Redactie

Richard Ceelen, Jan Oomen, René van Dorst, Henk Buijks
Email: redactie@landschapsbeheer-oss.nl
Redactieadres: Tolstraat 3, 5342 NH Oss
Druk: Kluytmans Drukwinkel bv Oss

Kopij

De sluitingstermijn voor kopij voor de volgende nieuwsbrief is 1 juni 2024.

Foto's voorpagina

Boven 2500 Struiken planten met 29 mensen bij 't Nicolupad Oss (foto: Anne-Marie Bollen)

Linksonder Meidoornhagen vlechten o.l.v. Sjoerd Aertssen (foto: Anne-Marie Bollen)

Rechtsonder Restauratie perenboomhaag bij de Lithse Bosjes aan de Valkseweg in Lithoijen (foto: Anne-Marie Bollen)

Vacature PR-vrijwilliger Landschapsbeheer Oss

Vind je het leuk om al het moois van Landschapsbeheer Oss over te brengen? Lijkt je het leuk om zoveel mogelijk mensen enthousiast te maken om te komen genieten en te komen werken in het Osse landschap?

Landschapsbeheer Oss is een vrijwilligersorganisatie die, in samenwerking met meerdere organisaties zoals gemeente Oss en provincie, zich inzet voor herstel en ontwikkeling van het Osse landschap.

We werken graag in de vele landschapselementen die de gemeente Oss rijk is, verbouwen lekkere streekproducten in Landerij VanTosse en onderhouden vele wandel- en fietsroutes.

Als PR vrijwilliger heb je dus een prachtige taak: de beleving van en het werken in ons mooie landschap overbrengen! Concreet denken we aan: het werven van nieuwe vrijwilligers, het vergaren van informatie over voor ons relevante onderwerpen, info verzamelen via nieuwsbrieven van externen, het bijhouden van onze website, het bijhouden van Facebook en het ontwikkelen van communicatiemiddelen als folders en artikel-tjes voor (sociale) media.

Als PR-vrijwilliger ben je gesneden uit twee soorten hout:

- Je bent vooral een fan van de natuur en al het moois wat ieder seizoen voorbij komt.
- Jouw affiniteit ligt bij PR, communicatie en social media, dus je weet al ongeveer wat ervoor nodig is. Je vindt het daarnaast leuk om wat meer met en voor Landschapsbeheer Oss te doen.

Welk 'type hout' je ook bent, het is super als je ons al kent, maar dat hoeft natuurlijk niet. Een nieuwe, frisse blik in ons vrijwilligerteam is meer dan welkom!

Naast acht bestuursleden zijn ook ongeveer 150 vrijwilligers in meer of mindere mate actief. Interessant en leerzaam: als PR-vrijwilliger ben je automatisch ook het negende lid van het bestuur. We hebben ongeveer één vergadering per maand.

Ben je nieuwsgierig of wil je eerst meer weten? Bel of mail dan naar Harry Peters voorzitter@landschapsbeheer-oss.nl

Beste lezer,

Een warm en kleurrijk welkom bij het lezen van onze lenteartikelen/-perikelen.

Een drukke en uitdagende periode ligt voor de vrijwilligers en vrijwillige bestuurders van onze stichtingen achter en ook nog voor ons.

Achter ons ligt de onderhandeling met de gemeente Oss over een nieuwe beheers-overeenkomst voor de komende vier jaar, in grote lijnen zijn wij het eens over de nieuwe opzet en vergoedingen. Door de overeenkomst ligt nu duidelijker vast waar we het over hebben. De overeenkomst is niet in beton gegoten, dat betekent dat we gedurende de contractperiode samen kijken naar de verbeterpunten en onderlinge wensen. Ook de intensievere monitoring van de door Landschapsbeheer uitgevoerde activiteiten behoeft goede onderlinge communicatie, vooraf en achteraf, van beide kanten, en kennis van elkaars verwachtingen. Daar waar we de afgelopen 25 jaar beheerder waren van de ons toegewezen gebieden, ziet de gemeente ons nu meer als een vrijwilligersorganisatie in de uitvoering met een aantal aangewezen beheerstaken.

Voor de stichting Landschapsbeheer en de Landerij VanTosse werd het jaar 2023 met een groot verlies afgesloten. De verliezen zijn gecompenseerd uit onze reserves, die hiermee wel tot normale proporties zijn teruggebracht en direct hebben geleid tot actie.

De verliezen van 2023 zijn vooral ontstaan door weersinvloeden, die de oogsten op de natuurakkers hebben verpieterd en door het vele noodzakelijk inhuren van derde partijen. Met de gemeente Oss zijn nieuwe afspraken gemaakt over de pachtkosten van de gebruikte akkers en enkele akkers zijn m.i.v. 2024 teruggegeven, dus worden door ons niet meer gepacht. De pachtkosten waren al jaren een blok aan het been voor de Landerij en konden worden gedragen door de reserves, ontstaan uit het project Landschap van Allure. Deze reserves zijn nu opgebruikt. Daarmee is de situatie nog niet geklaard en vergt van alle betrokkenen ideeën en inzet om kosten en opbrengsten voor 2024 en verder meer met elkaar in balans te brengen.

Dus kortom ja, er zijn flinke stappen gezet en er is nog heel wat te doen, rondom en in het mooie groen. Samen komen we verder en geven de samenleving extra glans.

En dat er veel te doen is, is te vinden in de verslagen verder op in dit blad. Voor ons ligt in elk geval weer een prachtige kleurrijke nieuwsbrief!

De voorzitter

In Memoriam Ronald Widdershoven

Op 21 september 2008, bij het 10-jarig bestaan van Landschapsbeheer, volgde Ronald Widdershoven zijn voorganger Bart Molenaar op. Ronald was vervolgens jarenlang onze enthousiaste bestuursvoorzitter. Hij kon echt genieten van en toezien op alle activiteiten die door onze vrijwilligers werden ondernomen. Of het nu ging over het wilgenknotten, over het drogen van de geogste cranberry's of over de samenstelling van het kerstpakket, hij was erbij en hij had ook meteen een duidelijke mening. Zo stond hij er ieder jaar op dat er beslist ook een boek over de natuur in het kerstpakket zou zitten. Hij zag in al die jaren ons ledenaantal flink groeien en was daar trots op. De verdere professionalisering van onze vrijwilligersorganisatie en de hervorming van de bestuurlijke structuur, heeft hij mee vormgegeven. De samenwerking met de gemeente Oss kreeg daarbij alle aandacht.

Een hoogtepunt in zijn bestuurlijke periode was zeker het door de Provincie toekennen van het project "Landschap van Allure", een vijfjarenplan in De Stelt waardoor de Landerij VanTosse kon worden gerealiseerd. Binnen dat project werden heel veel singels aangelegd, bomen geplant en ook het Herinneringsbos maakt daar deel van uit. Een van de eerste bomen die daar werd geplant was natuurlijk een linde voor zijn vrouw Wine.

Voor zijn pensionering was Ronald werkzaam als graficus en allrounder in de drukkerij- en uitgeverwereld. Na zijn pensionering was hij nog wereldwijd actief voor de PUM-regeling, (Project Uitzending Managers) voor ondernemers in de grafische sector.

Ronald en Wine kwamen in 1976 in onze buurt wonen. Hij was zeer belezen, overal in geïnteresseerd en kon en wilde dus graag overal meepraten. Zijn huis pulde uit van de boeken die we allemaal mochten lenen. Als er iets te organiseren was kon dat natuurlijk niet doorgaan zonder Ronald en Wine. De feestjes bij hen werden altijd heel druk bezocht en waren sfeervol en gezellig. Trots was hij op zijn Wine en op zijn kinderen en kleinkinderen. Ronald was en bleef als geboren Limburger een levensgenieter. Hij voelde zich thuis bij Landschapsbeheer, in de lokale boekhandel en in het centrum van Oss. Na het plotselinge overlijden van Wine was er een moeilijke tijd. De laatste jaren was hij nog gelukkig met zijn nieuwe partner Cobi. Jammer dat Ronald ons 25-jarig jubileum niet meer mocht meemaken.

Albert Toonen

Lente in de tuin (foto: Anne-Marie Bollen)

Nieuws

Landerij VanTosse

Winterwerk in tuin

Wie denkt dat er in de Tuinderij in de winterperiode minder werk voorhanden is dan in het groeiseizoen, moeten we toch wat corrigeren. Op het moment van schrijven (begin maart) heb je zelfs de neiging om te zeggen dat de winterperiode wat te kort is om alle voorgenomen typische winterklussen op tijd af te ronden. Voor je het weet is het voorjaar en moeten de zaden en planten alweer de grond in. En dan moeten dus alle activiteiten zoals het gebruiken van de tuin als tijdelijke opslag voor bomen en struiken (die we op een project inzetten), het reorganiseren van de bloemen- en moestuin, veel eikenblad ruimen, bodemverbetering met compost, reparatie en opruimwerk etc. achter de rug zijn. En als er dan ook nog als extra een enorme vracht wilgentenen tussendoor komt. De maand maart is sowieso een drukke maand, omdat ook het hopveld en cranberryveld de nodige aandacht vragen. Gelukkig hebben we niet te klagen over de inzet van onze tuin vrijwilligers. Topdag was een donderdag eind januari toen er maar liefst 25 vrijwilligers kwamen opdagen. Het huis was te klein!!

Henk Smouter

Composthoop Landerij VanTosse (foto: Anne-Marie Bollen)

Tuinderij VanTosse is wat groter

De ponyweide, tegenover de tuin aan het Laantje van Cumberland, waar we al lang het oog op hadden, is dit jaar aan de tuinderij toegevoegd. Hierdoor hebben we nu alle percelen (op een klein stukje na) aan het Laantje van Cumberland in beheer. Vooralsnog hebben we hiervoor geen directe inrichtingsplannen, maar gebruiken we het perceel eerst om onze voorraad aan bosplantsoen tijdelijk op te kuilen. Het is de bedoeling dat dit bosplantsoen in het najaar op het project Ravenstein in Vogelvlucht wordt ingezet. Voor een definitieve inrichting zien we graag ideeën komen!

Henk Smouter

Donderdagclub vrijwilligers Landerij VanTosse (foto: Anne-Marie Bollen)

Landerij VanTosse is wat kleiner

Door het project Bos van Oss zijn enkele van onze akkers die we pachten van de gemeente aangewezen als plantlocatie voor nieuw aan te leggen bos. In eerste instantie gaat het om de Spaanderstraatse akkers tussen Oss en Berghem en enkele percelen gelegen aan de Cereslaan in Oss. Inmiddels zijn deze locaties aangeplant. Naar verwachting volgen er dit najaar nog twee locaties aan de Waterlaat. Deze akkers zijn nog tot de oogst in augustus in gebruik als graanakker, daarna worden ze geschikt gemaakt om bos op aan te planten en wordt ons gebruik als graanakker beëindigd.

Henk Smouter

Creatief met wilg

In een enigszins overmoedige bui is eens gezegd dat we op de tuin wel wilgentenen konden gebruiken om wat lelijke objecten met vlechtwerk te kunnen camoufleren. Die opmerking kreeg wel een heel uitbundig vervolg nadat er op de Meerdijk enkele griendjes werden gekapt en besloten moest worden wat er met de wilgentenen moest gebeuren. Jawel, op de tuin kunnen we wel WAT wilgentenen gebruiken. WAT wilgentenen bleken twee volle karrevrachten te zijn die door de Koornbeemd in de tuin werden afgeleverd. Niet overheen te kijken! Dus werd een flink beroep gedaan op de creativiteit van onze vrijwilligers om hier een goede bestemming voor te bedenken. En zonder plan vooraf kwam van het een het ander. Een keet werd voorzien van een vlechtwerkbekleding, het hekwerk bij de achterburen was het volgende, daarna onze opslag en zelfs nog enkele afscheidingen waar achter we de aanhangers uit het zicht kunnen plaatsen. En dat alles door onze tuinvrijwilligers onder begeleiding van Dirk-Jan, die zich tot een ware "meestervlechter" ontwikkelde. Het meeste is nu verwerkt, er ligt nog een stapeltje op een creatief idee te wachten.

Henk Smouter

Velt Ecotuindagen

Ontdek ecotuin Landerij VanTosse tijdens de Velt-ecotuindagen.

Op zaterdag 1 en zondag 2 juni zet Landerij VanTosse de poorten weer wagenwijd open tijdens de Velt-ecotuindagen. Tussen 12.00 uur en 16.30 uur is iedereen welkom die meer wil weten over hoe je een gezonde, eetbare en diervriendelijke tuin kunt inrichten en beheren op een ecologische manier.

Henk Smouter

Bos van Oss

Onder grote belangstelling is op woensdag 28 februari het project Bos van Oss officieel gestart. Nadat door vertegenwoordigers van diverse partijen de eerste 25 (grotere) bomen waren geplant, was het de beurt aan de schoolkinderen om een boom te planten. Zij kregen een aandenken (dank Frans) dat ze om hun geplante boom konden hangen. Op donderdag en vrijdag was de beurt aan onze vrijwilligers. En dan blijkt weer wat een geoliede plantmachine onze vrijwilligersgroep is. In twee ochtenden werden liefst 3500 bomen en struikvormers geplant op ca 1,3 ha, en dat volgens een vooraf bepaald ontwerp. Respect vooral ook voor onze gatenboorders. Het is niet niks om met een motorgrondboor zoveel gaten te boren. Zwaar werk! In de week voorafgaand (21 februari) is als vingeroefening de locatie aan de Cereslaan aangeplant. Hierdoor kregen we een goed inzicht in de logistieke voorbereiding en uitvoeringstijd van een dergelijk project. Ook hier gingen ca 3000 bomen en struiken de grond in op een perceel van 1 ha. Dank vooral aan Wim voor het plantklaar maken van het terrein en het sorteren en klaarzetten van het voor die dag benodigde plantmateriaal. En natuurlijk respect voor onze vrijwilligers die deze klus in zo korte tijd hebben geklaard.

Henk Smouter

Voorbereidingen Bos van Oss aan de Spaanderstraatse akkers (foto: Anne-Marie Bollen)

Tuinderij lijkt nu echt een kwekerij

Door de enorme belangstelling voor onder andere het aanplanten van voedselbossen zijn met name fruitbomen lastig aan te komen (voor een redelijke prijs althans). Door gaans moet je om in november te kunnen beginnen met planten je bestelling al vroeg in het voorjaar plaatsen. Daarom is dit jaar besloten om voor de lopende biodiversiteitsprojecten in Lith en Maren-Kessel ruimer in te kopen en alvast een reserve op te bouwen voor het in het najaar startende biodiversiteitsproject in Ravenstein. Deze reserve hebben we in rijen geplant op onze notenboomgaard aan het Laantje van Cumberland waardoor het nu echt op een boomkwekerij begint te lijken. In ieder geval hebben we nu voor het najaar een mooie voorraad klaarstaan. Risico op afsterven is minimaal omdat we, indien nodig, voldoende water kunnen geven om ze te kunnen opkweken.

Henk Smouter

Op naar 80.000

Het begin is gemaakt, de eerste 10.000 boompjes en struiken zijn geplant. Dit alles in het kader van het door de gemeenteraad voorgenomen beleid om binnen afzienbare tijd tot 2026 de gemeente Oss te verrijken met 20 ha nieuw bos. En in die 20 ha worden dus plm. 80.000 boompjes en struiken geplant. Initiatiefnemer van deze grootschalige activiteit is in de basis de stichting Bos van Oss. Enkele ondernemers hebben met het "20 ha nieuw bos idee" aangeklopt bij de gemeente Oss. Insteek van deze initiatiefondernemers was/is om een groot aantal Osse ondernemers deelgenoot te maken van dit plan en daarbij dan een donatie te doen van bijvoorbeeld 1 boompje per werknemer. Gemeente Oss heeft het plan omarmd en is zelf ook flink aan de bak gegaan om deze 20 ha ruimtelijk en financieel mede te ondersteunen.

Zoektocht naar 20 ha grond

2 jaar geleden is de zoektocht naar de 20 ha natuur- of landbouwgrond begonnen. Daarbij kwam de gemeente al snel uit op de Spaanderstraatsche Akkers. Een groot deel van de daar gelegen landbouwgronden is eigendom van de gemeente en verpacht aan Landschapsbeheer. De initiatiefnemende ondernemers en de dorpsraad van Berghem waren akkoord met deze locatie en de Stichting Bos van Oss werd opgericht. Op de mooie site van de stichting Bos van Oss ("bosvanoss.nl") worden de doelstellingen van de stichting, op basis van afspraken met de gemeente Oss, helder en duidelijk toegelicht. Maar met 6 ha in de Spaanderstraatsche Akkers zijn we nog lang niet aan de gewenste 20 ha. De zoektocht naar de overige 14 ha wordt voortgezet. Omdat de stichting Bos van Oss graag een start wilde maken met de eerste aanplantingen en er nog geen uitgewerkt plan lag voor de Spaanderstraatsche Akkers en ook de zoektocht naar de overige hectares op zich liet wachten is alvast begonnen met de aanplant op een deel van de Spaanderstraatsche Akkers aan de Spaanderstraat in Berghem.

Rol van Landschapsbeheer Oss

De rol van Landschapsbeheer in dit geheel is aankoop van het plantmateriaal en verzorgen van de aanplantingen. Wij doen dit in opdracht van de stichting Bos van Oss. Daarna nog 2 jaar onderhoud in het kader van dit plan, waarna het bos wordt overgedragen aan de gemeente. Uiteraard

hopen we daarna door te kunnen gaan met het onderhoud van de nieuwe gebieden, maar dat is aan de gemeente.

Het begin is gemaakt

Woensdag 28 februari was het dan zover. Met de eerste aanplantingen van het Bos van Oss op de Spaanderstraatsche Akkers kon worden begonnen. Omdat er nog geen totaalplan beschikbaar was is besloten om te beginnen met aanplant op een klein gedeelte van het gebied om in het najaar verder te kunnen gaan met het gehele gebied. Elders in deze Nieuwsbrief een verslag van de feestelijke start.

Aanplant aan de Cereslaan (foto: Anne-Marie Bollen)

Nog even geduld

Waar komen de overige 14 ha Bos van Oss? Grotendeels zijn deze locaties al gevonden, maar omdat de benodigde vergunningen voor enkele van deze locaties nog niet kan worden afgegeven, moet nog even worden gewacht tot het najaar met de aanplant op deze locaties. In de zogenaamde Zuidelijke Geledingszone, zijnde de bosgebieden aan de zuidrand van de gemeente, heeft de gemeente in- of aansluitend aan de bestaande bosgebieden 12 ha landbouwpercelen in eigendom. Al deze 12 ha landbouwpercelen kwamen in aanmerking voor een provinciale subsidieregeling voor boscompensatie. Gemeente Oss heeft samen met Orbis en Landschapsbeheer een plan uitgewerkt en ingediend bij de provincie om in aanmerking te komen voor deze regeling. Medio 2023 heeft de provincie positief beschikt op deze subsidieaanvraag en een zeer ruime bijdrage in het vooruitzicht gesteld voor omvorming van 12 ha landbouwgrond in nieuw bos. Daarmee komt, na uitvoering van deze 12 ha aanplanting, het totaal, met de 6 ha van de Spaanderstraat, op 18 ha uit en is de 20 ha wens bijna bereikt.

Ook voor deze 12 ha heeft de gemeente afspraken gemaakt met de stichting Bos van Oss en in het verlengde hiervan gaat Landschapsbeheer in de plantseizoenen 2024/25 en 2025/26 de uitvoering hiervan verzorgen. Inmiddels hebben we recent al een voorschot genomen op deze aanplantingen aan de Cereslaan en Nicolupad. Tezamen met de Spaanderstraat hebben we inmiddels ruim 10.000 boompjes en struiken geplant. En die overige 70.000 zullen dus de komende 2 plantseizoenen in onze plannen opgenomen worden!

Tonnie van Hooff

Hoe verder met onze heggenvlechtactiviteiten

Vorig jaar maart zijn enkele van onze vrijwilligers gaan kijken bij de Nederlandse Kampioenschappen Heggenvlechten in Gennep. Niet per se om ook in onze club hier iets mee te gaan doen, maar zomaar omdat dit evenement al jarenlang heel bekend is en veel belangstelling heeft. Met veel enthousiasme werd verslag gedaan van dit evenement.

Heggen omvormen tot vlechthagen

Vervolgens kwam in de loop van vorig jaar Sjoerd Aertsen op bezoek. Sjoerd heeft zich bekwaamd in een aangepaste vorm van heggenvlechten, genaamd heggenleggen. Het resultaat is overigens hetzelfde. Sjoerd vroeg zich af of wij van Landschapsbeheer mogelijk ook heggen in onderhoud hebben, welke omgevormd zouden kunnen worden tot een vlechthaag. Ik werd niet onmiddellijk enthousiast over dit idee. Dit oude ambacht maakt vooral furore in het heggenlandschap langs de Maas, maar om nou in Oss op zoektocht te gaan naar een incidentele haag ergens in de open polder leek me een haag te ver. Maar dan komt ook de gemeente Oss in beeld met deelprojecten uit het programma NatuurNetwerkOss. Daarin is ook als mogelijk deelproject opgenomen het realiseren van een hagenstructuur in het buitengebied, en als vervolgens Jaap Dirkmaat op ons jubileum-symposium in Megen uitgebreid verslag doet van het prachtige project in de Ooijpolder bij Nijmegen, waarin vele kilometers haag is aangeplant, en ook Sjoerd ons blijft benaderen of ik al een haag heb gevonden, welke als proef gevlochten kan worden, ga ik op zoek. Ik kom daarbij uit in Keent, want als er ergens in de gemeente Oss meidoornhagen staan dan moet je in Keent zijn. En als dan ook nog blijkt dat het oorspronkelijke heggenlandschap langs de Maas zich uitstrekt van Venlo tot ten zuiden van Grave, dan is de uitdaging geboren.

Onder deskundige leiding van Sjoerd worden de heggen gevormd (foto: Anne-Marie Bollen)

Geschikt perceel gevonden

Maar dan komt de vraag, hoe nu verder hiermee. Contact gezocht met Brabants Landschap, de eigenaar/beheerder van nagenoeg alle natuur in Keent. Die vond het prima en wil graag meewerken. Voorwaarde was wel om te zoeken naar hagen buiten het begrazingsgebied, immers binnen dit gebied is het vlechtwerk voorbehouden aan de Tauruskoeien en Schotse Hooglanders die daar hun eigen werkwijze voor hebben. Maar buiten de begrazing staan ook vele heggen.

Zo zijn we uitgekomen op een perceel langs de Hans en Grietjeweg (Velpseweg), welk perceel omzoomd is door niet al te grove en prima te bewerken meidoornhagen. Bovendien is dit perceel in gebruik voor schapenbegrazing en dus perfect om een van de doelen van gevlochten heggen te bereiken, namelijk om te dienen als een dichte perceelafscheiding in plaats van prikkeldraad.

*Cursus meidoornhagen vlechten o.l.v. Sjoerd Aertssen
(foto: Anne-Marie Bollen)*

Deskundige scholing

Vervolgens hebben we drie werkdagen besteed om, onder leiding van Sjoerd, in de praktijk te onderzoeken of wij met onze vrijwilligers enthousiast worden om ons dit oude ambacht eigen te maken. Inmiddels kunnen we volmondig ja zeggen op deze vraag, we hebben, leergierig als jullie zijn, inmiddels zo'n slordige 150 m1 heg gelegd en daarmee de helft van het perceel voorzien van een prachtig gevlochten haag. Ter illustratie van ons werk zijn enkele mooie foto's toegevoegd aan deze Nieuwsbrief. Omdat het broedseizoen inmiddels is begonnen gaan we in het najaar verder met de andere helft van dit perceel. Maar ja, als we daarmee klaar zijn, blijft de vraag wat we nou eigenlijk voor de toekomst willen met onze heggenvlechtactiviteiten. Daarin gaan we ons komende zomer verdiepen. Een idee zou kunnen zijn om samen met Sjoerd en Brabants Landschap dit gebied als oefenlocatie voor andere groepen en particulieren te gaan promoten. En als hier dan net zoveel belangstelling voor is als in de omgeving van Gennep, kunnen we dan in 2028 de "Open Osse Heggenvlechtkampioenschappen" organiseren?

Tonnie van Hooff

Heggenvlechtkampioenschappen 2024

Kampioenschappen waar het niet gaat om de snelste maar om de meest vaardig gevlochten heggen. Ook dit jaar waren op 10 maart jl. zes landen vertegenwoordigd en vele nationale teams van heggenvlechten in Oeffelt in Oost-Brabant.

We weten inmiddels hoe belangrijk heggen zijn voor de natuur en de mens. Ze functioneren o.a. als biofilters van kwalijke stoffen of als bescherming tegen overstromingen. Maar heggen vervullen ook belangrijke culturele functies. Ze maken ons land behaaglijk en zijn getuigenissen van oude culturele gebruiken, die nu weer worden herontdekt als regeneratieve "nature based solutions"! De grootvader

van Marius Grutters vlocht heggen en Marius poseert met de hiep (heggenkapbijl) van zijn grootvader, die de laatste heggenvlechter van de regio was. Marius is een van de initiatiefnemers van de heggenvlechtkampioenschappen, een evenement dat nu is uitgegroeid tot een van de grootste in haar soort! Over de geschiedenis van heggen in de regio, de aanleg van heggen en heggenvlechten heeft Marius al meerdere boeken geschreven. Maar nu is een nieuwe herziene druk uit van zijn boek over de Maasheggen, waarin al deze kennis op een prachtige manier gebundeld is. Hoewel het boek vooral over de Maasheggen gaat, geeft het ook prachtig inzicht in het belang van heggen voor de natuur en de diversiteit van heggen in verschillende streken en landen. Een prachtig boek dat inspireert om zelf met heggen aan de slag te gaan!

Provincie Noord-Brabant

Het Maasheggenboek is verkrijgbaar bij:

Boekhandel van Dinter
Koorstraat 61
Boxmeer

VVV Boxmeer
De Raetsingel 1
Boxmeer

Cannella Woonwinkel
Grotestraat 34
Cuijk

Zeer geslaagd NK Maasheggenvlechten 2024

Team ProBoom mocht de Gouden Hiep mee naar Cuijk nemen. Het team van captain Marcel Koot versloeg 56 andere teams tijdens de wedstrijd Maasheggenvlechten op Portaal de Vilt in Oeffelt. Het evenement trok duizenden bezoekers en vond plaats onder goede weersomstandigheden. Opvallend veel jonge gezinnen bezochten het evenement en kraakten de code van MaasheggenKids.

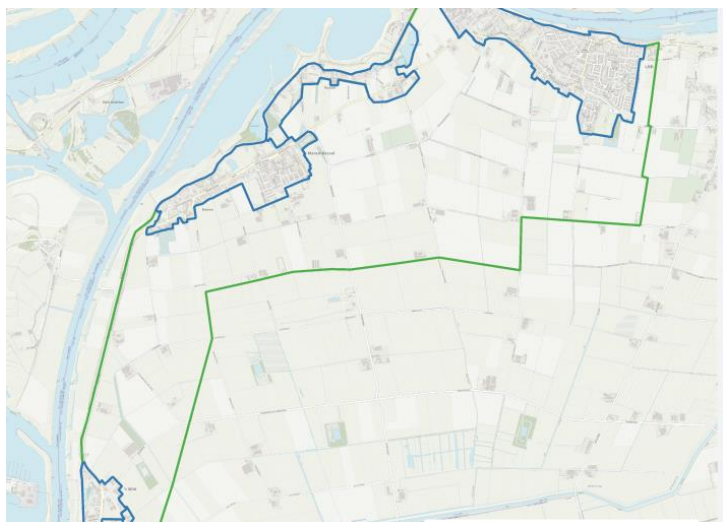
Het begint al ergens op te lijken (foto: Anne-Marie Bollen)

Start nieuwe projecten

Project Oeverwal Ravenstein in Vogelvlucht

Nadat we een paar jaar geleden gestart zijn met het inmiddels afgeronde project Lithoijen in Vogelvlucht, is daar 2 jaar geleden het project Oeverwal Lith Maren Kessel in Vogelvlucht bijgekomen. Dit project wordt komende zomer afgerond. Aan beide projecten hebben vele inwoners in deze gebieden meegedaan en zijn honderden bomen en duizenden struiken geplant en heel veel nestkasten opgehangen.

Inmiddels is het project Ravenstein in Vogelvlucht opgestart en wordt binnenkort voor deelnamewerving in de publiciteit gebracht. Ook dit project is een initiatief van bureau Orbis en Landschapsbeheer Oss en wordt gefinancierd met subsidie van de provincie en gemeente Oss. Dit project omvat de kernen Ravenstein, Huisseling, Overlangel, Neerloon, Demen, Dieden en Deursen-Dennenburg. Bewoners binnen deze kernen kunnen inschrijven op gratis fruit- of laanbomen, diverse soorten struiken voor haagaanplant, nestkasten voor diverse soorten vogels, die in deze gebieden voorkomen, en voor bloemenveldjes. Huis-aan-huis-informatie binnen deze kernen zal binnenkort worden verspreid. Klein verschil met dit vogelvluchtproject is dat nu slechts deelnemers binnen genoemde bebouwde kommen kunnen meedoen. Bewoners buiten de bebouwde kom kunnen gebruik maken van een ook binnenkort te starten project, genaamd Erven Plus.

Oeverwal in vogelvlucht; Lith, Maren-Kessel en 't Wild (bron Orbis)

Project Erven Plus

Evenals de Vogelvluchtprojecten zijn de afgelopen jaren ook enkele zogenaamde Erven Plus- projecten in uitvoering geweest. Inhoudelijk zijn de Erven Plusprojecten redelijk vergelijkbaar met de Vogelvluchtprojecten. Verschil zit hem in de locaties. Om in aanmerking te komen voor deelname aan het project Erven Plus moet je in het buitengebied wonen en beschikken over een liefst ruim boerenerf. Het project is een initiatief van Brabants Landschap en wordt gefinancierd door de provincie. Indien een gemeente binnen de provincie gebruik wil maken van dit project, kan deze gemeente zelf een naar eigen omvang budget beschikbaar stellen. Dit budget wordt dan door de provincie verdubbeld. Gemeente Oss heeft zich aangemeld voor deelname, er is ruimte voor 27 deelnemers. Het beschikbare budget is € 1000,- per erf. De uitvoering is door Brabants Landschap neergelegd bij Bureau Orbis, zij zullen de erfscans uitvoeren en per erf een plan maken. De inkoop en uitleveren van de bomen en struiken en het maken van de nestkasten is opgedragen aan Landschapsbeheer Oss. De deelnemers moeten zelf het plantwerk uitvoeren.

Project Stila/Stika

Een project in het kader van de Stila/Stika-regeling is inhoudelijk redelijk vergelijkbaar met Erven Plus, maar veel ruimer van omvang en wordt vooral in samenwerking van bij ZLTO en Agrarische Natuurbeheer aangesloten landbouwbedrijven uitgevoerd. Na aanmelding van potentieel deelnemende agrarische bedrijven wordt een uitgebreide erfscan opgesteld en beoordeeld. Financiering van deze projecten ligt bij gemeente en provincie. Gemeente Oss heeft de opdracht voor de Stila-projecten neergelegd bij Brabants Landschap. Die heeft ons vervolgens gevraagd om partner te zijn bij de totstandkoming en eventuele uitvoering van de projecten. Wat de rol van Landschapsbeheer in dit kader zal zijn, is vooralsnog niet geheel duidelijk. Deelnemers worden geacht zelf de uitvoering ter hand te nemen.

Tonnie van Hooff

De Koornbeemd b.v.

Cultuur- en Civieltchnische werken

Langendonkweg 11b 5345 HR OSS

www.dekoornbeemd.nl

Nieuws Werkgroep Dorpslandschap Lithoijen

Bijen- en insectenlint

Zoals gemeld in het blad Dorpsnieuws Lithoijen is één van de aanstaande projecten het aanleggen van een bijen en insectenlint. De wandelroute, lopend door Lithoijen, is in een plan vastgelegd en inmiddels besproken met de gemeente. Daarin zijn potentiële plekken opgenomen die in aanmerking komen voor het inzaaien van een bloemenweide, het plaatsen van een insectenhotel en eventueel een bankje. Het is de bedoeling dat er ook informatieborden komen, zodat het lint een educatief karakter krijgt en het dus ook interessant is voor kinderen. In de vorige editie lieten we weten dat we nog op zoek waren naar subsidie. We zijn heel blij om te kunnen melden dat we een donatie van de Rabobank van €12.000,- hebben ontvangen. Mooi dat we hier dus mee aan de slag kunnen gaan.

Voor uitzicht vanaf het bankje (foto: Johanna Ceelen)

Materieelwagen Lithoijen

De wagen, aangeschaft met de ondersteuning van het Postcode Loterij Buurtfonds, wordt op dit moment klaargemaakt. De buitenkant wordt voorzien van het logo van Landschapsbeheer en van binnen wordt de wagen ingericht voor de opslag van gereedschappen en materialen. Deze materiaalwagen, specifiek bestemd voor onze vrijwilligersclub, blijft dus hier in Lithoijen. En, ook fijn om te weten is, dat we erin geslaagd zijn om een permanente en veilige stallingsplaats te vinden.

Het bankje met achter uitzicht (foto: Johanna Ceelen)

Fietspad langs Maas

In de vorige editie van DN lieten we weten dat de partijen, die plannen hadden om een fietspad tussen de Maas en de Kennedybaan aan te leggen, het oorspronkelijke plan zouden laten varen. Dat plan, een fietspad vanaf De Groot tot aan betoncentrale Van Oort, zou uitkomen op een miljoen euro. De werkgroep "Lithoijen wil geen overbodig fietspad" heeft een realistischer en logischer variant voorgesteld, de zgn. variant 3. Dit plan, waarbij op de dijk thv de Groot een veilige oversteek wordt gerealiseerd en de fietsers de huidige, bestaande dijk kunnen volgen, zou verder worden onderzocht. Daarnaast was toegezegd dat de werkgroep zou worden uitgenodigd voor een gesprek; helaas is dat tot op heden niet gebeurd. Hopelijk kan op korte termijn meer duidelijkheid worden gegeven.

Johanna Ceelen

Insectenhotel (foto: Johanna Ceelen)

Zoem zoem in Lithoijen Met dank aan Rabobank

Wordt Lithoijen de bijenhoofdstad van de gemeente Oss? Nadat een paar jaar geleden het project Lithoijen in Vogelvlucht is uitgevoerd, en in het kader daarvan heel veel fruitbomen zijn geplant, bloemenveldjes zijn aangelegd en half Lithoijen is volgehangen met nestkasten, doen we (of eigenlijk de lokale vrijwilligers van Landschapsbeheer) daar nu nog een schepje bovenop.

De werkgroep Dorpslandschap Lithoijen had al langer een plan liggen om in het dorp een bijenlint aan te leggen. En zoals dat dan vervolgens gaat in de werkgroep, maakt Frans Heeren daar dan meteen een prachtig boekwerkje van. Het beoogde bijenlint wordt uitgewerkt door Jan Hendriks en Clemens Theunisse. Maar liefst 25 locaties worden op de route ingetekend waar een bijenhotel/insectenhotel zou kunnen worden geplaatst. Rondom zo'n bijenhotel zou dan ook meteen een bloemenveld moeten worden aangelegd. Frans Heeren gaat met z'n fototoestel op stap, maakt van alle locaties een foto van de huidige situatie en gaat vervolgens naar de fotoshopwinkel om alle foto's te voorzien van een bijenhotel, bloemenveldje, zitbankje etc.

Donatie van de Rabobank met een gift aan Tonnie van Hooff (foto: Johanna Ceelen)

En dan wordt het stil... Bedoeling van het boekje was om dit als een soort bidbook te gebruiken om budget te verwerven, maar dan moet het project eerst nog verder voorbereid worden, waarom in Lithoijen, is er draagvlak vanuit de bijenhouders, willen de beheerders (gemeente/water-schap/Rijkswaterstaat etc.) meewerken aan zo'n kast op hun grondgebied, of sterker nog, meewerken aan het inzaaien van stukjes eigendom van deze beheerders en wat gaat het allemaal wel niet kosten?

En toen kwam de Rabobank langs, ze hadden feest, bestonden 125 jaar en hadden daartoe een budget van €125.000 vrijgemaakt om projecten te ondersteunen. We hebben ons bidbook, voor zover het op dat moment klaar was, ingezet en als benodigd budget voor uitvoering €12.000 opgegeven. En zie daar, op 17 december feest, Rabobank bericht dat ze ons project voor het gehele bedrag ondersteunen. Een afvaardiging, namens het bestuur van Rabobank, komt op locatie in Lithoijen op 14 februari de check van €12.000 overhandigen.

RABOBANK BEDANKT!!!

Tonnie van Hooff

Landschapsbeheer Groep Kessel

Als Landschapsbeheer Groep Kessel zijn wij actief in de uiterwaarden van Maren Kessel, van de manege van Natasha tot aan de camping en rondom de Kesselsedijk de wielen die daar liggen, zoals het Soldatenwiel. Ook rondom de pastorie zijn we actief. We zijn een zgn. zelfsturende groep, althans in overleg uiteraard met Tonnie van Hooff. De groep bestaat uit zo'n 15 personen in wisselende samenstelling. We hebben inmiddels ook wat eigen materiaal als bosmaaiers en zaagjes, kniptangen, harken, veiligheidsmateriaal etc. etc.

Grote variatie in werkzaamheden

De werken die we uitvoeren zijn vooral gericht op het beheersbaar en leefbaar houden van het gebied en bestaan vooral in het knotten van de vele wilgen, doodhout en boschages verwijderen waar dat storend is/in de weg staat, het vrijhouden/vrijmaken van de waterkant, ook samen met de visclub van Lith, het vrijhouden van de paden in het gebied, zodat je er veilig kunt wandelen en het vele aangespoelde plastic en rommel opruimen. Meestal komen we bij elkaar op woensdagmorgen of op een andere dag als er iets speciaals geregeld moet worden, dan wel als het beter uitkomt. We hebben inmiddels gecertificeerde zaaggers, bosmaaiers en zelfs een BHV'er voor de veiligheid. Die staat voorop. En indien we hulp nodig hebben dan wel speciaal materiaal, zoals veilige stellages of ander specifieke hulpmiddelen dan gaan we die halen in Oss/Tolstraat. Al met al een leuke actieve club die geregeld een gezellige morgen samen het gebied in trekken. Het heeft de contacten onderling verstevigd. Helaas lag het werk in de afgelopen maand veel stil vanwege het hoge water, maar ook dat heeft weer zijn voordelen bij het spotten van de bevers.

Groet, Thijs Meulemans

Door het hoge water kon niet altijd gewerkt worden (foto: Thijs Meulemans)

De Groenendijk

Het terras van Café-Herberg d'n Dort aan de Harenseweg tussen Berghem en Haren biedt een mooi uitzicht op het omringende polderland. Noordwaarts zie je de kerktoren van Haren en de telecomtoren, maar de groep hoge populieren, rechts daarvan, valt nog meer op. Ze ligt midden in een voor het oog leeg gebied, eeuwenlang de bedding van de Beerse Maas. De populieren bewaken een belangrijk stuk waterstaatkundig erfgoed: de restanten van de minimaal 700 jaar oude Groenendijk.

Links in het midden de populieren rondom de restanten van de Groenendijk. Bij de rechtse bomengroep is nog net de Hertogswetering te zien. (Foto: Henk Buijks)

Zijdewende of zeegdijk

Ruim zeven eeuwen geleden waren onze voorouders drukdoende met de aanleg van dijken langs de grote rivieren, van het laagland in het westen naar het hogere oosten. Omstreeks 1275 was de Maas in elk geval bedijkt tot nabij Heusden en in 1288 droegen grondeigenaren in Lithoijen bij aan het onderhoud van de blijkbaar toen al gereali-seerde Maasdijk bij hun dorp. Maar zolang verder stroom-opwaarts de rivierdijken nog ontbraken, probeerde men daar de Maas in toom te houden door het opwerpen van een dijk die het lage gebied nabij de Maas verbond met de hogere zandgronden in het zuiden. Zo'n dijk die het water van de nog onbedijkte rivier zijdelings afvoerde, werd een zijdewende of zegedijk genoemd, kortweg: zeeg. De Kep-kensdonkdijk tussen Lithoijen en Geffen, de Groenendijk tussen Haren en Berghem en de Erfdijk bij Herpen waren voorbeelden daarvan. Zeker de laatstgenoemde twee werden in de jaren 1326-1332 voor het eerst vermeld.

Sluis met vier benamingen

Die eerste schriftelijke vermelding hangt samen met de voortgaande aanleg van rivierdijken tussen Megen en Grave. Daardoor dreigt het Land van Herpen (de stad Ravenstein bestaat dan nog niet; wordt pas in 1360 ge-sticht!) problemen te krijgen met de afwatering op de Maas. De inwoners van Herpen, Huisseling, Demen, Den-nenburg, Deursen en Langel zien dat dit probleem kan worden opgelost door middel van een dijk tussen het noor-delijk eindpunt van de Groenendijk, nabij Haren, en de Maasmeander daar vlakbij; wel moet in die nieuwe dijk een afwateringssluus worden gebouwd. Omdat een en an-der zich zal afspelen op het grondgebied van de heerlijk-heid Megen, moet van daaruit wel groen licht worden ge-given. Op 29 november 1331 komt inderdaad de toestem-ming van heer Jan van Megen. En niet lang daarna kan het Land van Herpen – en later ook van Ravenstein – afwateren via de Diedense/Harense/Megense of Ravensteinse Sluis. Een commissie met afgevaardigden van de zes dorpen en van de heer van Megen zal dijk en sluis beheren. Bijzonder is dat dorpelingen uit het Land van Herpen het

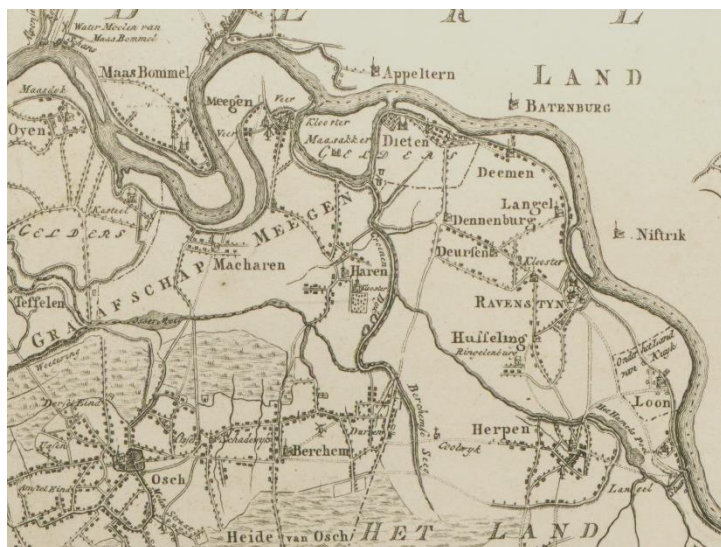
initiatief tot dit project nemen, en niet hun heer, Jan van Valkenburg.

Hertogen worden dijkgraaf

Omstreeks 1350 is de Maas van Den Bosch tot en met Grave voorzien van rivierdijken. Waterstaatkundig is het tussenliggende gebied dan één geheel. De hertogen van Brabant nemen nu de rol van "overste dijkgrave van den Grave aff tot der Diesen toe" op zich. Dat komt neer op het schouwrecht: de jaarlijkse controle van de rivierdijken. De hertog belast zijn hoogste ambtenaar in de Meierij van 's-Hertogenbosch, de hoogschout, met die taak. Maar in 1365 blijkt de hertogelijke bemoeienis om meer te gaan dan de rivierdijken. Hertog Wenzel en hertogin Johanna geven in dat jaar de hoogschout de opdracht de Groenen-dijk, dan nog Harense zegedijk genoemd, te versterken "hoger ende breder dan die Masedijk is". Blijkbaar vanuit het inzicht dat die dijk toch nog steeds onmisbaar is in het gebied tussen Den Bosch en Grave. En let wel: de dijk ligt op Megens grondgebied, maar de heer van Megen laat de hoogschout zijn gang gaan.

Oeverwallen in Land van Cuijk

Tussen 1350 en 1400 wordt ook het Land van Cuijk voor-zien van Maasdijken, maar niet overal. Parallel aan de Maasoevers liggen hier en daar immers oeverwallen en ri-vierduinen die onder normale omstandigheden hoog ge-nog zijn om het Maaswater te keren. Om die reden wor-den tussen Gassel en Linden en tussen Katwijk en Cuijk geen rivierdijken opgeworpen. Maar na langdurige regen-val in de Ardennen stroomt er steeds vaker Maaswater over de oeverwallen het Land van Cuijk binnen; oeverwal-len worden overlaten! Daarna kan het Maaswater zijn weg via het Raamdal vervolgen richting Grave, Herpen en uit-eindelijk Den Bosch. Zal de Groenendijk, die in 1365 op hertogelijk bevel is verzwaaard, dat rivierwater tegenhou-den? Na 1400 groeit de twijfel daarover binnen het graaf-schap Megen, de vier polders in de lage Maaskant ten wes-ten daarvan en het stadsbestuur van Den Bosch. In 1450 sluiten vertegenwoordigers van deze drie partijen een overeenkomst over de Groenendijk: deze zal "ten ewigen dage" blijven liggen als zomerkade. De kosten daarvan zullen worden opgebracht door de vier Maaspolders en door inwoners van Megen en Den Bosch met grondeigen-dom ten westen van de Groenendijk. Ziehier een voorgan-ger van wat eeuwen later de Groenendijkcommissie zal heten.

Fragment van de Meierijkaart van Hendrik Verhees uit 1794. In het midden de Groenendijk met aansluitend rondom het Berghemse gehucht Duureind de Berchemsche Zeeg, een halve ringdijk.

“Berzewater”

Mogelijk is het “groet water van boven comende”, waarvan het dorp Empel bij Den Bosch in 1531 overlast ondervindt, van de overlaten in het Land van Cuijk afkomstig. Hetzelfde geldt wellicht voor de watermassa met kruisend ijs daarin waardoor in 1532 de Megense of Ravensteinse sluis bij Haren en delen van de aangrenzende dijken compleet wegspoelen. In 1546 sluiten Willem IV, heer van Ravenstein, en Eustace de Brimeu, heer van Megen, een overeenkomst over de bouw en het beheer en onderhoud van een nieuwe sluis en van de aangrenzende dijken. En drie jaar later, in 1549, is dan eindelijk expliciet sprake “van den overloepen ende doerbreken van den Berzewater”. Dat is dus de Beerse Maas, die via de beide overlaten in het Land van Cuijk het gebied tussen Grave en Den Bosch is binnengedrongen. De regionaal laagstgelegen stad Den Bosch neemt de regie en roept bestuurders uit het Maasland, het graafschap Megen en het Land van Ravenstein op voor overleg hoe met dit waterstaatkundig probleem moet worden omgegaan. Ongetwijfeld zal dan ook de Groenendijk ter sprake komen.

Wordt vervolgd...

Henk Buijks

Dijkverzwaring ook tussen Lith en Bokhoven

In onze vorige Nieuwsbrief (December 2023), pagina 12 vertelden we over het dijkverzwaringsproject Lith-Ravenstein met de mooie naam “Meanderende Maas”. Al sinds 2017 was men druk doende met de planvorming, maar momenteel zijn de plannen definitief en kan worden begonnen met de uitvoering. In 2029 moeten de 26 kilometer dijk tussen de stuw van Lith en Ravenstein voldoen aan de nieuwe veiligheidsnormen van 2017. Die hebben alles te maken met de klimaatverandering en de daaruit voortvloeiende hogere piekafvoeren van de Maas. Maar nu komt ook het dijktraject stroomafwaarts van de Lithse stuw tot Bokhoven ten westen van Den Bosch, 23,5 kilometer, aan de beurt. Het is de bedoeling dat dit project in 2034 zal zijn afgerond. Ook hier zien we weer een leidende rol weggelegd voor het Waterschap Aa en Maas, maar wel in nauwe samenwerking met Rijkswaterstaat en de provincie Noord-Brabant.

Het dijkproject Lith-Bokhoven bevindt zich momenteel in de verkenningsfase. Dan wordt vooral veel onderzoek gedaan en komen meerdere oplossingen in beeld. Uiteindelijk kunnen dan keuzes voor het dijkontwerp worden gemaakt. Interessant is dat andere opgaven en kansen nabij de dijk kunnen worden meegenomen, bijvoorbeeld natuurherstel binnendijks. Vandaar dat de gemeenten Oss en Den Bosch bij het project worden betrokken.

Maar het waterschap wil ook in gesprek met de omwonenden, ondernemers en andere belanghebbenden. Daarom zijn er drie informatiebijeenkomsten met vrije inloop georganiseerd: op 14, 18 en 20 maart, respectievelijk in Lith, Bokhoven en Empel. Tijdens elke bijeenkomst geeft het waterschap tweemaal een korte algemene presentatie over het project. Daarna kan de informatiemarkt worden bezocht, met antwoorden op vragen over de opgave, over wat het waterschap gaat doen in de verkenning en hoe de omwonenden en andere belanghebbenden daarbij worden betrokken.

De informatiebijeenkomst in Lith werd goed bezocht, ook logisch gezien het feit dat een deel van de bebouwde kom van Lith, Kessel en Maren is opgetrokken op of vlakbij de Maasdijk, zowel binnen- als buitendijks. Zelf vind ik het een goede zaak dat de regie van deze eerste bijeenkomst in handen was van dezelfde twee waterschaps-medewerkers als gedurende de hele verkenningsfase van het project Meanderende Maas. Het is de bedoeling dat zij ook de verkenningsfase van het project Lith-Bokhoven begeleiden.

Henk Buijks

De te versterken Maasdijk tussen de Lithse stuw en Bokhoven. Deze foto is afkomstig van de website van het Waterschap Aa en Maas.

IN GEUREN EN KLEUREN

88

BLOEMERIE 88

Zaltbommelseweg 18 / 5341 PD Oss / T 0412 636074 / E info@bloemerie88.nl

ONLINE BESTELLEN: WWW.BLOEMERIE88.NL

Kom met ons meedoen

In de samenwerking tussen Landschapsbeheer Oss en IVN wordt al gauw de opmerking gemaakt dat vrijwilligers van Landschapsbeheer "de handjes" zijn. En als we zo eens om ons heen kijken, dan klopt dat ook wel. Maar er zijn zeker meer kwaliteiten aanwezig binnen die groep. En die kunnen wij, IVN'ers, wellicht goed gebruiken.

Impressie ontdekwandeling met Frans en kinderen

Met name werkgroep "Jeugdnatuurgidsen" is op zoek naar uitbreiding. We krijgen steeds meer verzoeken om met groepjes kinderen de natuur in te trekken. We schatten zo in dat er best nog wel "handige" mensen binnen Landschapsbeheer Oss zijn die daarbij ook op "IVN-manier" ingezet willen worden.

Daarom onze oproep: kom eens kijken, kom meedoen, neem contact op met ons. En je zult ervaren: ook IVN'ers gebruiken regelmatig hun handjes.

Wat is Werkgroep Jeugdnatuurgidsen?

We zijn een gezellige, actieve groep van een man/vrouw of 15. We gaan met groepjes schoolkinderen de natuur in voor allerlei activiteiten. Dat gebeurt uiteraard meestal onder schooltijd. Dat doen we met onze eigen projecten, maar ook op verzoek van scholen. De laatste tijd ook steeds meer op verzoek van andere instanties. Denk daarbij bv. aan de Stadsboerderij of vluchtelingenopvang. Een voorwaarde om met ons mee te doen is dat je graag met kinderen actief bent in de natuur. Denk daarbij aan ontdekken, vertellen, uitleggen, verwonderen, beleven en inderdaad óók met je handjes. Veel natuurkennis is niet per se nodig, wel handig. Al doende leert men! Vind je het een uitdaging om kinderen te laten genieten van de natuur, wil je meer weten of je aansluiten bij ons: neem contact op met Frans van Welie, 06-39621015 of ivnoss.jeugdnatuurgidsen@gmail.com.

Frans van Welie
Coördinator werkgroep JNG IVN-Oss

Voorjaarsronde onderhoud fiets- en wandelroutes

Het voorjaar is in aantocht, voor vele wandelaars en fietsers een reden om er weer op uit te trekken. Een veelgebruikt hulpmiddel hierbij zijn behalve goede wandelschoenen of dito fiets een betrouwbare kaart of beschrijving van je favoriete wandel- of fietsroute.

(Bijna) niets is zo vervelend om vanwege een ontbrekend routepaaltje of wegwijzerplaatje de weg kwijt te raken en de routebeheerder een "dank je wel voor het goede onderhoud"-berichtje te sturen. Nou zal dit in de gemeente Oss niet zoveel voorkomen, daar worden immers 2 x per jaar alle routes gecontroleerd door een van onze vrijwilligers. Voor de wandelroutes hebben we maar liefst 28 vrijwilligers die 2 x per jaar dit klusje klaren. Maar stel nou dat een van die vrijwilligers dit nou toevallig vergeten is en jij nou net die wandelaar bent die deze route heeft uitgekozen sta je dan in Lith i.p.v. je doel in Keent.

Kortom, aan alle vrijwilligers die zich ooit hebben aangemeld voor deze inspecties: doe je best, onze beide Hansen (Hurkmans en Hamersma) doen de rest.

Overigens voor degenen die de feiten m.b.t. het onderhoud aan de routes niet paraat hebben. Landschapsbeheer Oss heeft al jaren, in opdracht van de gemeente Oss en in samenwerking met Visit Brabant, het beheer en onderhoud van de bewegwijzering van alle fiets- en wandelroutes binnen de gemeente Oss. D.w.z. 2x per jaar controleren. Gebreken worden doorgegeven aan de fietscoördinator Hans Hamersma of de wandelroutecoördinator Hans Hurkmans. Die zorgen er vervolgens voor dat de benodigde materialen ingekocht worden en gaan vervolgens de door jullie gemelde tekortkomingen oplossen en als zodanig zorgdragen voor een continu kloppend routenetwerk. Ook de lokale ommetjes en het lokale fietsnetwerk (die grote witte palen met die rood-witte borden) behoren tot dit onderhoud. En ja, de gemeente Oss is heel groot, maar liefst bijna 1.000 kilometer aan bewegwijzerde routes moeten jaarlijks gecontroleerd en op orde gehouden worden. Heel nuttig werk! En mocht je nog niet heel goed bekend zijn in de gemeente Oss: op de internetsite "je treft het in Oss" staan onder de buttons wandelen en fietsen heel veel routes binnen de gemeente Oss opgenomen. Ook is te lezen dat wij partner zijn van "je treft het in Oss". Die eer hebben we vooral te danken aan onze vrijwilliger Hans Hamersma. Het merendeel van de wandel- en fietsroutes, zoals je op deze site tegenkomt, is uitgewerkt en van teksten voorzien door Hans.

Tonnie van Hooff

LOONBEDRIJF PETER LOEFFEN

Waterstraat 5, 5374 KB SCHALJK • Tel.: 0486-461505 • Fax: 0486-464230

"Natuurlijk groen"

Met "Natuurlijk groen" bedoelen we niet alleen groen dat natuurlijk oogt, maar juist ook een stuk natuurterrein dat ruimte biedt voor ontwikkeling van biodiversiteit en dat bescherming biedt aan de aanwezige flora en fauna. Dit zijn landschapselementen zoals we die bij Landschapsbeheer in het beheer tegenkomen en proberen te ontwikkelen en te onderhouden.

We denken daarbij aan bijvoorbeeld:

- Kruiden- en faunairijk grasland;
- Een fraai bloeiende berm langs wegen en paden;
- Een gevarieerde singel (houtwal), vrij liggend in het landschap;
- Een idyllisch gelegen vijver of poel deels begroeid met riet en lisdodde en langs de rand beschermd door struiken;
- Een rij met oude verspreid staande knotbomen.

Het gebruik van "Natuurlijk groen" = recreatief gebruik en of kijkgroen.

Dit is beperkt tot het gebruikmaken van de paden en open (picknick-)plekken langs de wandelroute of openbare weg. Daarbij staat genieten van de zichtbare natuur voorop. Soms is dit ook opengesteld om er doorheen te "struinen". Veel van deze terreinen in onze omgeving zijn in beheer bij Stichting Landschapsbeheer Oss. Hoe we die zoveel mogelijk natuurlijk kunnen laten, is daarbij een uitdaging op zich. Want we moeten rekening houden met verschillende aspecten. O.a. het "Beheerplan natuurterreinen 2022-2033 Gemeente Oss" biedt ons daar handvatten voor. In praktische zin komt dat neer op de hieronder beschreven aandachtspunten. "Netheid" is daarbij van ondergeschikt belang.

Beheer "Natuurlijk groen"-terreinen:

Waar zet je op in voordat je begint met beheer, het werken van een natuurterrein?

- Vlinders, bijen, libellen, overige insecten, fauna;
- Beschermde soorten of biotopen (vooraf in kaart gebracht);
- Mogelijkheden/onmogelijkheden (terreingesteldheid; overlast).

Het beheer verschilt natuurlijk per natuurterreintype. Een stuk bos wordt anders beheerd dan een singel of rij knotbomen. In grote lijnen komen we tot de hieronder genoemde specifieke aandachtspunten bij het beheren van de natuurterreinen.

Bosplantsoenstroken, bossen en singels:

- Takken en bladeren en dood hout ter plekke laten;
- Variatie in hoogte, in soorten en in dichtheid creëren;
- Variatie in soorten geeft o.a. mogelijkheden voor beschutting en voor voedsel;
- Zoom- en mantelvegetatie bevorderen; overlast wegnemen;
- Struweelbeplanting ruimte/sturing geven door boomvormers te verwijderen.

Specifiek Bosbeheer:

- Behoud van de aanwezige natuur-doelsoorten (planten, dieren) en deze helpen zich evt. verder te ontwikkelen;
- Dood hout beheer, o.a. diversiteit kevers neemt hierdoor toe;
- Hinderlijke takken, bramen etc. bij wandel- en fietspaden worden verwijderd.

Specifiek beheer riet- en lisdoddevegetatie:

- Overwoekering door riet voorkomen. Dit betekent 1x per jaar +/- 50% maaien en afvoeren in de periode augustus-oktober, vóór de zgn. winterrust;
- Zuidzijde zoveel mogelijk vrijhouden van houtige gewassen.

Specifiek beheer kruiden- en faunairijk grasland:

- Kennis van wat er groeit en wanneer het bloeit, vooraf bepalen en volgen (monitoring). Het beheer daarop afstemmen;
- Maaibeurten gefaseerd uitvoeren (stukken overslaan voor later): vooral de voorjaars-maaibeurt haalt veel voedingsstoffen weg. Dat biedt weer kansen voor kruidenrijkdom en biodiversiteit;
- Mekelologisch Beheer (of Sinusbeheer) toepassen;
- Maaisel binnen 10 dagen ruimen of op ruiters zetten.

Specifiek beheer knotbomen:

- Het knotten vindt plaats tussen 1 nov. en 15 maart;
- Niet alle bomen worden tegelijk geknot. Dit i.v.m. nestgelegenheid voor steenuil en holenduif;
- Snoeihout afvoeren en eventueel gebruiken voor nieuwe knotbomen of vlechtwerk van de wilgentenen.

Tot zover de beschrijving van een stukje "Natuurlijk groenbeheer".

Jan de Graaf
Vrijwilliger werkleider Stichting Landschapsbeheer Oss

Planten in Tuin VanTosse in 2023

Ja, ik weet het: 2023 is voorbij en 2024 reeds begonnen. Nu is de Tuin nog in ruste.

Voordat het "straks" weer losbarst, wil ik toch nog even iets vertellen over de nieuwkomers van afgelopen jaar 2023 in onze tuin. Dat wil zeggen: in het onbewerkte deel met zijn natuurlijke groei. Jullie weten wel, als je door de grote poort binnenkomt, rechts vooraan. Het wilde deel, dat zo gruwelijk schraal is. Daar groeien geen bieten en spruiten en geen piepers en prei.

Foto 1 | Zomer 2023 werden we verrast door ruige weegbree (Plantago media)

Ik neem aan dat iedereen de smalle en de grote weegbree wel kent. Ze groeien in een rozet met gaafrandige bladeren met nerven die in de lengte lopen. De bloemen, een beetje onopvallend van kleur, steken meestal boven de bladeren uit. Ze kunnen erg goed tegen betreding. Daarom worden ze in Amerika ook wel "White men's footprint" genoemd. Tijdens de ontdekkingsreizen hebben de blanken ze over de hele wereld verspreid. Toen ik in juli door de tuin liep zag ik opeens de rozige gloed van de bloeiende aren. Dat heeft nl. alleen de ruige weegbree. Dan kijk je verder en zie je ook de dicht behaarde bladeren, waaraan hij zijn naam te danken heeft. Weet je nog: wie goed kijkt ziet meer.

Weegbreesoorten hebben een geneeskrachtige werking tegen jeuk en je kunt van de bladeren een extract maken met honing en je hebt een goede hoestsiroop. De ruige weegbree is een plant van zonnige, matig droge, grazige plaatsen op kalkrijke bodems. Daarom komt ze ook voor in Zuid-Limburg op de löss en langs de rivieren op de klei. Blijf maar lekker een beetje kalk strooien Henk!!

Foto 2 | Een andere nieuwe plant dit jaar was de veldsalie (Salvia pratensis)

De veldsalie hoort bij de lipbloemigen. Daarvan ken je vast wel de witte, gele en paarse dovenetel. Ook de muntsoorten horen daartoe en nog vele anderen. De lipbloemigen hebben bijna allemaal een vierkante stengel, kruisgewijze bladstand en de bloemen zijn 2-zijdig symmetrisch, d.w.z. dat je ze maar op één manier kunt doorsnijden en dan krijg je twee dezelfde helften. Ze hebben een boven- en een onderlip. De vruchtjes bestaan uit vier deeltjes. Veldsalie is niet te missen door zijn prachtige hemelsblauwe kleur. De stengel heeft in de bovenste helft klierharen. Ook de kelk is bezet met lange bruinige klierharen. Hij komt voor op matig vochtige, kalkrijke grond in rivierbegeleidende graslanden en soms op kalkgrasland. Daarom wordt de veldsalie ook niet erg vaak waargenomen. De plant is kwetsbaar en een beschermde plant.

Foto 3 | Derde plant in deze nieuwe vondsten is beemdkroon (Knautia arvensis)

Als ik die tegenkom moet ik altijd goed kijken, want beemdkroon en duifkruid (Scabiosa) lijken best veel op elkaar, vooral de kleur van de bloem. Vroeger, toen er nog gerookt werd, kon je vragen: "Blaas eens wat rook over de bloemen heen" en prompt verschoot de bloemkroon van kleur, nl. van lila-lichtblauw naar gifgroen. Scabiosa of duifkruid doet dat niet. Deze heeft 5 lange donkere haren tussen de bloem zitten die vooral opvallen in het vruchtstadium of als je de bloem leegplukt. Bij beemdkroon kun je beter kijken naar het omwindsel (foto 3a) onder het bloemetje en de bloembodem. De omwindselblaadjes bedekken elkaar dakpansgewijs. De plant staat ook te boek als kwetsbaar. In Nederland kom je hem vaak tegen in

Zuid-Limburg en ook langs de Maas. Hij houdt van vochtige kalkhoudende grond in grazige, vaak zandige bermen en op dijken en in de binnenduinen.

Foto 4 | Reseda (Reseda lutea) vierde nieuwkomer

Reseda is een bloem met een lichtgele tot groenachtige kleur. Evenals de wouw (Reseda luteola) groeit deze plant op droge, open omgewerkte grond in de duinen, in bermen en vaak langs spoorwegen.

Foto 5 | Wouw oogt wat slanker dan reseda

Dat komt omdat reseda meer vertakt is vanaf de voet. De stengelbladen van reseda zijn diep veervormig ingesneden, die van wouw zijn ongedeelde. Wouw is ook groter dan reseda. Beide zijn het verplanten die een gelige kleurstof oplevert. In Nederland is de wouw zeldzamer dan de reseda. Beide komen ze oorspronkelijk uit het Middellandse Zeegebied. In de tuin VanTosse kweken we elk jaar met zorg de wouw op. De jonge plantjes van dit jaar gaan het tweede jaar pas bloeien. We noemen dit dan ook omdat hij tweejarig is. Ook dropplant, vingerhoedskruid en duizendschoon zijn bv twejarige planten. Soms zetten we het perk van de wouw ook wel af met een lint in de hoop dat de jonge plantjes niet voor onkruid aangekeken worden. De resedamaskerbij is een goede bestuiver. Beide planten leveren stuifmeel en nectar aan dit bijtje. Je begrijpt het: ze hebben elkaar hard nodig.

Over het muizenootje, een composiet, zal ik het een andere keer weer hebben. En over het grasklokje en het rapunzelklokje is al een keer geschreven in nr.95 door Henk Smouter. Op het rapunzelklokje ben ik een beetje verliefd. Zo mooi!!!!

Maria Michiels

Foto 1

Foto 2

Foto 3

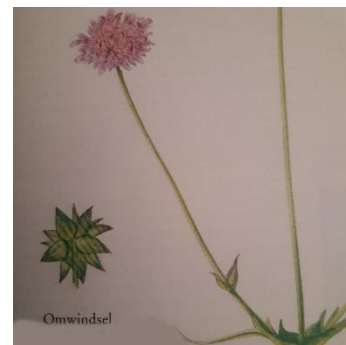

Foto 3a

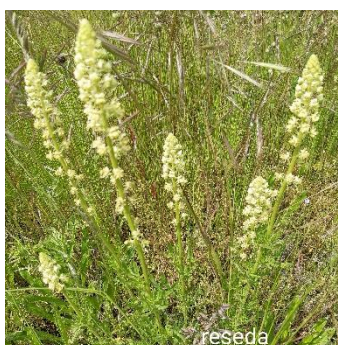

Foto 4

Foto 5

Groene en zwarte bomenlijst

In het kader van dit onderzoek heeft Natuur & Milieu een groene en een zwarte bomenlijst opgesteld.

Op de groene lijst staan bomen die een grote meerwaarde hebben voor de biodiversiteit, zowel inheemse als niet-inheemse soorten. Op de zwarte lijst staan invasieve exoten, deze bomen moeten niet meer aangeplant worden. Deze lijsten kunnen gemeenten en andere beheerders helpen om de juiste keuzes te maken in de selectie van bomen en daarbij de biodiversiteit te ondersteunen.

Op deze zwarte lijst van Natuur & Milieu vindt u de soorten bomen die niet meer geplant moeten worden, omdat ze schadelijk kunnen zijn voor de natuur. Enkele soorten uit de lijst zijn zelfs verboden door de Europese Unie.

<i>Acacia saligna</i>	Wilgacacia
<i>Acer negundo</i>	Vederesdoorn
<i>Acer rufrinerve</i>	Grijze streepjesbastesdoorn
<i>Ailanthus altissima</i>	Hemelboom
<i>Amelanchier lamarckii</i>	Amerikaans krentenboompje
<i>Amelanchier spicata</i>	Krentenboompje
<i>Caragana arborescens</i>	Erwtenboompje
<i>Cornus sericea</i>	Canadese kornoelje
<i>Cotoneaster × watereri</i>	Dwergmispel
<i>Cotoneaster ambiguus</i>	Dwergmispel
<i>Cotoneaster boisianus</i>	Dwergmispel
<i>Cotoneaster bullatus</i>	Grote boogcotoneaster
<i>Cotoneaster rehderi</i>	Rimpelige cotoneaster
<i>Cotoneaster salicifolius</i>	Wilgbladige cotoneaster
<i>Elaeagnus angustifolia</i>	Smalle olijfwilg
<i>Elaeagnus commutata</i>	Zilverwilg

<i>Elaeagnus multiflora</i>	Langstelige olijfwilg
<i>Elaeagnus umbellata</i>	Schermolijfwilg
<i>Fraxinus pennsylvanica</i>	Pennsylvanese es
<i>Paulownia tomentosa</i>	Anna Paulownaboom
<i>Pinus strobus</i>	Weymouthden
<i>Populus × canadensis</i>	Canadapopulier
<i>Populus alba</i>	Witte abeel
<i>Prosopis juliflora</i>	Mesquite
<i>Prunus serotina</i>	Amerikaanse vogelkers
<i>Prunus virginiana</i>	Kleine vogelkers
<i>Quercus rubra</i>	Amerikaanse eik
<i>Rhus typhina</i>	Azijnboom
<i>Robinia pseudoacacia</i>	Valse acacia
<i>Syringa vulgaris</i>	Sering
<i>Tetradium daniellii</i>	Bijenboom
<i>Triadica sebifera</i>	Talgboom
<i>Tsuga heterophylla</i>	Westelijke hemlockspar

Bomen voor biodiversiteit

NATUUR
& MILIEU

Op deze groene lijst van Natuur & Milieu vindt u de soorten bomen die het belangrijkste zijn voor de Nederlandse natuur, omdat ze bijvoorbeeld voedsel geven aan diverse soorten insecten en vogels. Gemeenten kunnen de biodiversiteit versterken door juist deze bomen te planten.

<i>Acer buergerianum</i>	Drietandesdoorn
<i>Acer campestre</i>	Velidesdoorn/Spaanse aak
<i>Acer cappadocicum</i>	Kolchise esdoorn
<i>Acer platanoides</i>	Noorse esdoorn
<i>Acer pseudoplatanus</i>	Gewone esdoorn
<i>Acer rubrum</i>	Rode esdoorn
<i>Acer saccharinum</i>	Zilver esdoorn
<i>Aesculus ×carnea</i>	Rode paardenkastanje
<i>Aesculus hippocastanum</i>	Witte paardenkastanje
<i>Alnus ×spaethii</i>	Japanse Kaukasische els
<i>Alnus cordata</i>	Hartbladige els
<i>Alnus glutinosa</i>	Zwarte els
<i>Alnus incana</i>	Witte els
<i>Amelanchier arborea</i>	Krentenboompje
<i>Betula nigra</i>	Zwarte berk
<i>Betula papyrifera</i>	Papierberk
<i>Betula pendula</i>	Ruwe berk
<i>Betula pubescens</i>	Zachte berk
<i>Betula utilis</i>	Witte Himalayaberk
<i>Carpinus betulus</i>	Haagbeuk
<i>Castanea sativa</i>	Tamme kastanje
<i>Catalpa bignonioides</i>	Trompetboom
<i>Celtis occidentalis</i>	Zwepenboom
<i>Cercis siliquastrum</i>	Judasboom
<i>Cornus mas</i>	Gele kornoelje
<i>Cornus sanguinea</i>	Rode kornoelje
<i>Cornus suecica</i>	Zweedse kornoelje
<i>Corylus avellana</i>	Hazelaar
<i>Crataegus ×lavalleyi</i>	Bastaard hanespoordoorn
<i>Crataegus laevigata</i>	Tweestijlige meidoorn
<i>Crataegus monogyna</i>	Eenstijlige meidoorn
<i>Fagus sylvatica</i>	Beuk
<i>Frangula alnus/Rhamnus frangula</i>	Vuilboom/sporkehout
<i>Fraxinus angustifolia</i>	Smalbladige es
<i>Fraxinus excelsior</i>	Gewone es
<i>Fraxinus ornus</i>	Pluim-es
<i>Gleditsia triacanthos</i>	Valse Christusdoorn
<i>Ilex aquifolium</i>	Hulst
<i>Juniperus communis</i>	Jeneverbes
<i>Koelreuteria paniculata</i>	Chinees vernisboom
<i>Ligustrum vulgare</i>	Wilde liguster
<i>Liriodendron tulipifera</i>	Tulpenboom
<i>Malus (alle soorten)</i>	Appel (alle soorten)
<i>Mespilus germanica</i>	Mispel
<i>Morus alba</i>	Witte moerbeï
<i>Morus nigra</i>	Zwarte moerbeï
<i>Picea abies</i>	Fijnspar
<i>Picea pungens</i>	Blauwe spar
<i>Pinus nigra</i>	Zwarte den
<i>Pinus sylvestris</i>	Grove den
<i>Populus ×canescens</i>	Grauwe abeel

<i>Populus nigra</i>	Zwarte populier
<i>Populus tremula</i>	Ratelpopulier
<i>Populus trichocarpa</i>	Balsempopulier
<i>Prunus avium</i>	Zoete kers
<i>Prunus cerasifera</i>	Kerspruim
<i>Prunus cerasus</i>	Zure kers
<i>Prunus maackii</i>	Mantsjoerijse kers
<i>Prunus padus</i>	Gewone vogelkers
<i>Prunus sargentii</i>	Japanse sierkers
<i>Prunus serrulata</i>	Japanse sierkers
<i>Prunus spinosa</i>	Sleedoorn
<i>Pyrus calleryana</i>	Sierpeer
<i>Pyrus pyraister</i>	Wilde peer
<i>Quercus cerris</i>	Moseik
<i>Quercus coccinea</i>	Scharlaken eik
<i>Quercus frainetto</i>	Hongaarse eik
<i>Quercus ilex</i>	Steeneik
<i>Quercus palustris</i>	Moereseik
<i>Quercus petraea</i>	Wintereik
<i>Quercus robur</i>	Zomereik
<i>Rhamnus cathartica</i>	Wegedoorn
<i>Salix ×rubens</i>	Bindwilg
<i>Salix alba</i>	Schietwilg
<i>Salix aurita</i>	Geoorde wilg
<i>Salix babylonica</i>	Chinees treurwilg
<i>Salix caprea</i>	Boswilg
<i>Salix cinerea</i>	Grauwe wilg
<i>Salix fragilis</i>	Kraakwilg
<i>Salix pentandra</i>	Laurierwilg
<i>Salix purpurea</i>	Bittere wilg
<i>Salix repens</i>	Kruipwilg
<i>Salix triandra</i>	Amandelwilg
<i>Salix viminalis</i>	Katwilg
<i>Sambucus nigra</i>	Gewone vlier
<i>Sambucus racemosa</i>	Bergvlier
<i>Sorbus aucuparia</i>	Lijsterbes
<i>Sorbus intermedia</i>	Zweedse meelbes
<i>Sorbus latifolia</i>	Breedbladige meelbes
<i>Styphnolobium japonicum</i> / <i>Sophora japonica</i>	Honingboom
<i>Tamarix gallica</i>	Franse tamarisk
<i>Taxus baccata</i>	Venijnboom
<i>Tilia ×europaea</i> / <i>Tilia vulgaris</i>	Gewone linde
<i>Tilia americana</i>	Amerikaanse linde
<i>Tilia cordata</i>	Winterlinde
<i>Tilia platyphyllos</i>	Zomerlinde
<i>Tilia tomentosa</i>	Zilverlinde
<i>Ulmus (alle soorten)</i>	Iep (alle soorten)
<i>Zomerlinde</i>	<i>Tilia platyphyllos</i>
<i>Zilverlinde</i>	<i>Tilia tomentosa</i>
<i>Iep (alle soorten)</i>	<i>Ulmus (alle soorten)</i>

Fotocollage Bos van Oss

Foto's: Anne-Marie Bollen

Fotocollage Meidoornheggen vlechten Keent Velpseweg

Foto's: Anne-Marie Bollen

Kort Nieuws

Wandel en fietstochten met een IVN-natuurgids

Woensdag 24 april

Avondwandeling met volle maan in Herperduin
20:00-21:30 uur
Vertrek: Parkeerplaats Hoessenbosch

Zaterdag 11 mei

Wandeling Herperduin ná de bosomvorming
10:00-12:00 uur
Vertrek: Parkeerplaats Bosweg (Koolwijk)

Zondag 2 juni

Fietstocht Brabantse bergen
10:00-16:00 uur
Vertrek: 't putje Willibrordusweg, Oss

Woensdag 19 juni

Poëziewandeling i.s.m. PPO
20:00 uur
Vertrek: Klein Oss (achterkant van de stadsboerderij)

Trinette Stolle
Coördinator IVN Natuurgidsen Oss

Rivierenland Radio voor regio

Graag stellen wij ons even aan u voor. Wij zijn de nieuwe commerciële omroep voor de grote regio 's-Hertogenbosch, Oss en Eindhoven. Met uitzendingen op AM, DAB+ en internet.

In onze uitzendingen en website willen we graag nieuws en evenementeninformatie vermelden van Stichting Landschapsbeheer Oss.

Hopend op een vruchtbare en goede samenwerking,
Redactie Rivierenland Media.

Bijenstichting presenteert: Inspiratietuin Groesbeek

De bijenstichting heeft in Vorden haar hoofdkantoor te midden van een grote demonstratietuin, een tuin die tijdens de open tuindag te bezoeken is. Dit jaar gaan we uitbreiden en voegen we een tweede tuin toe aan ons repertoire.

Inspiratietuin Groesbeek

In het buitengebied van Groesbeek, ingeklemd tussen de natuur van 'De Bruuk' en het 'Reichswald', ligt onze inspiratietuin van ongeveer 5.000 m² die tijdens Open Tuinen Dagen kan worden bezocht. Op deze prachtige plek laten we graag zien hoe je een oase voor bijen kunt creëren. Raak geïnspireerd door de bloemenborders met bijenvriendelijke planten, door de ecologische vijver met inheemse oeverbegroeiing of door de bloemenweides met bijenvoorzieningen. In de inspiratietuin is ruimte voor natuur, een volledig aangeharkte tuin ga je niet aantreffen. Het motto voor de tuin: "Wij doen ons best, de natuur de rest". De inspiratietuin in Groesbeek is alleen tijdens onze Open Tuinen Dagen geopend voor publiek. Dit jaar is dat zondag 23 juni van 10:00-16:00 uur. Voor meer informatie: website van de inspiratietuin. Let op! De demonstratietuin in Vorden zal ook weer geopend worden dit jaar: te weten op zondag 2 juni van 11:00-16:00 uur.

Bloemenweide en bijenhotel

Help de vleermuis!

Iedereen heeft hem wel eens voorbij zien vliegen op een zwoele zomernacht: de vleermuis. In de nachtelijke uurtjes is de vleermuis druk in de weer met het verzamelen van voedsel. Wil het gevleugelde beestje zich echter weer schuilhouden, wordt het moeilijker. Er zijn namelijk steeds minder plekken waar de vleermuis zich veilig kan verstoppen. En dat terwijl de vleermuis wettelijk beschermd is ... Als vrijwilliger bij het Vleermuisnetwerk Brabant help je mensen wanneer zij overlast ervaren van vleermuizen, bijvoorbeeld omdat zij een vleermuis in huis hebben. Jij voorziet ze van advies en helpt om de vleermuis de weg naar buiten te wijzen.

Mooi werk

Als vrijwilliger voor vleermuizen ben je contactpersoon in jouw gemeente voor meldingen en vragen over deze dieren. Je helpt daarmee niet alleen de bewoners en de gemeente, maar je kunt er ook voor zorgen dat de vleermuis op een diervriendelijke manier wordt geholpen. Voordat je dit kunt doen, krijg je uitleg over de werkzaamheden en de werking van het 'Meldingsnetwerk voor Vleermuizen'. Daarnaast kun je bewoners adviseren over de aanschaf en plaatsing van vleermuiskasten buitenshuis: ook dat verkleint de kans op overlast binnenshuis.

Zelf meedoen

Heb je interesse om je als vrijwilliger aan te sluiten bij het 'Meldingsnetwerk voor Vleermuizen'? Neem dan contact met ons op via vleermuisnetwerk@brabantslandschap.nl.

Werkwijze

Je meldt bij ons of je voor één of meer gemeenten ingezet wilt worden. In de deelnemende gemeenten zijn 2 tot 4 vrijwilligers actief voor de vleermuis meldingen, dus niet elke melding komt bij jou terecht.

Als vrijwilliger word je door de gemeente benaderd als er een melding is binnengekomen van overlast of zorgen bij bewoners. Jij neemt dan contact op met de betreffende bewoner. Het is fijn als er mensen zijn zoals jij, die de burger gerust kunnen stellen. Soms ga je ook bij hen langs om de situatie te bekijken en waar nodig tref je maatregelen. Je draagt hiermee bij aan de bescherming van deze dieren en bent een helpende hand voor de bewoner.

Met name in de periode eind augustus tot en met eind oktober komen meldingen van overlast door vleermuizen vaker voor. Die periode is er dus meer kans dat je wordt benaderd.

Vleermuisnetwerk Brabant

Vleermuizen worden actief wanneer wij gaan slapen waardoor ze vaak onopgemerkt en een beetje mysterieus blijven. Wanneer een vleermuis in of rondom huis wordt aangetroffen, weten veel mensen niet goed hoe ze hiermee om moeten gaan. Die onzekerheid kan zorgen voor angstgevoelens of paniek. Via het Vleermuisnetwerk Brabant wordt hulp en advies geboden bij overlast.

Brabants Landschap

Stichting Rivierenland Media
Veldweg 31
5321 JD Hedel
Tel.: 073 6449977
WhatsApp: 06 44437799

Web: www.rivierenland-radio.nl Mail: redactie@rivierenlandradio.nl
Te ontvangen op DAB+: regio 's-Hertogenbosch, Oss en groot Eindhoven

LOON & GRONDVERZET

LITHOIJEN

Overweeg rijkstrooiselsoorten bij bosaanplant

Het plantseizoen is aangebroken. Dat betekent dat er de komende maanden weer veel bomen en struiken de grond in gaan. Om de vaak verzuurde bodem te herstellen, planten we vaak een aantal rijkstrooiselsoorten mee. Soorten, zoals de winterlinde en ratelpopulier, die met hun goed verterende blad de bodem helpen herstellen. Echt arme bodems kun je met zogenaamde kwartiermakers een eerste zetje geven.

Veel bosbodems mineralogisch gezien uit balans

Het gemiddelde Nederlandse bos bestaat veelal uit soorten die van nature de bodem sterk verzuren. Denk hierbij aan naaldbomen, zoals fijnspar, lariks en grove den. Maar ook de bladeren van de eik en de beuk verzuren de bodem. Samen met de huidige stikstofdepositie zorgt dit ervoor dat veel bosbodems mineralogisch gezien uit balans zijn geraakt. Oorspronkelijk waren in Nederland gemengde bossen dominant aanwezig, met daarin de linde en eik, maar ook soorten als de iep, de zoete kers en de hazelaar. Een gemengd bos is een toekomstbestendig bos en het inbrengen van rijkstrooiselsoorten bij aanplant en bijplant is een goed idee!

Rijkstrooiselsoorten voor vitaler bos en meer biodiversiteit

Onderzoek laat zien dat het toevoegen van rijkstrooiselsoorten kan zorgen voor een vitaler bos met meer biodiversiteit. Deze soorten geven nutriënten terug aan de bosbodem doordat hun (rijke) strooisel goed verteert. Daarnaast kunnen ze mineralen opnemen als deze in diepere bodemlagen aanwezig zijn. Via het blad komen deze mineralen weer op de bosbodem terecht. Daar waar rijkstrooiselsoorten de afgelopen decennia zijn aangeplant, is duidelijk een minder dikke strooisellaag en juist meer organisch materiaal in de bovengrond meetbaar. Dat maakt een betere vochtvoorziening en een adequate opslag van voedingsstoffen mogelijk. De kansen zitten voornamelijk in het toevoegen van bomen en struiken die in staat zijn om de gedegradeerde bodem weer in balans te krijgen. Hoe meer rijkstrooiselsoorten aanwezig zijn, hoe beter.

Bron: Nature Today december 2023

Word weidevogelbeschermer

Weidevogels, zoals de grutto, kievit en wulp, komen in Nederland bijna alleen maar voor op het boerenland. Door intensieve landbouw wordt het voor hen steeds moeilijker om zelfstandig te overleven. Dankzij de hulp van vrijwilligers worden nesten op het land opgespoord en gemarkeerd, zodat boeren er omheen kunnen rijden. Door daarnaast ook nog tellingen uit te voeren, educatie te verschaffen of andere helpende werkzaamheden te doen, zijn weidevogels nog altijd te bewonderen in het Brabantse buitengebied.

Bekijk de vrijwilligerskaart en meld je aan bij de contactpersoon van een groep bij jou in de buurt. Aanmelden via Brabants Landschap is dan niet nodig.

Vrijwilligerskaart:
www.brabantslandschap.nl/vrijwilligersgroepen/

Weidevogelbescherming is nodig

Nesten opsporen en daarna op de koffie bij een boer. Samen afspraken maken over het beschermen van de kwetsbare eieren tijdens werkzaamheden op het land. Waarom doen we dat eigenlijk? Weidevogels komen in Nederland bijna alleen maar voor op het boerenland. Maar, zelfs hier dreigen ze te verdwijnen. Dit komt onder andere door de intensieve landbouw. Veel nesten worden - zonder bescherming - slachtoffer van de bewerking van het land. Onze vrijwilligers sporen de nesten op, zodat een boer weet dat ze er liggen en er omheen kan rijden.

Mooi werk

Natuurlijk geeft het een goed gevoel om weidevogels te helpen, maar het werk is ook leuk. Je leert veel over het gedrag van de vogels, komt veel buiten om de nesten op te zoeken en in een groep is het vaak heel gezellig. Daarnaast maak je afspraken met boeren over hun werk op het land.

Bekijk de jaarverslagen voor de resultaten van de afgelopen jaren.

Brabants Landschap

www.brabantslandschap.nl/vrijwilliger/ik-ben-vrijwilliger/jaarverslagen-soortenbescherming/

Ook Bernheze vergroot biodiversiteit!

Enkele maanden geleden was de West-Brabantse gemeente Halderberge de winnaar van het NK Tegelwippen. Ook in onze regio waren deze winter hoveniers actief op opengetrokken plekken in stads- en dorpscentra. In de directe omgeving van het Osse gemeentehuis zijn de eerste gevolgen zichtbaar. Delen van de dorpscentra van Bernheze gingen in januari en februari eveneens op de schop. Stenen eruit en bomen en/of planten erin. Omdat een aantal vrijwilligers van Landschapsbeheer in die gemeente woont, besteden we er in deze Nieuwsbrief kort aandacht aan.

Evenals in Oss neemt nabij het gemeentehuis in Heesch de vergroening flink toe. Er komen daar 14 bomen (6 soorten), 326 m2 beukenhaag, 296 m2 plantsoen (minimaal acht

soorten) en 301 m2 vaste planten (minimaal 12 soorten).

Elders in het centrum gebeurt ook van alles. Zeker langs 't Dorp, de vroegere Rijksweg, met ooit aan weerszijden een rij statige eiken van meer dan 100 jaar oud. In elk geval komen daar 9 bomen (gewone vogelkers, klimlinde, sierpeer en krentenboompje), 665 m2 haag (Spaanse aak, veldesdoorn, gewone haagbeuk, wintergroene liguster en olijfwilg) en 1012 m2 plantsoen (o.a. ganzerik met witte bloemen, laagblijvende brede sneeuwbes, vleesbes, Gelderse roos). Ook Nistelrode en Heeswijk-Dinther liften mee in dit project. Het centrum van Nistelrode wordt verrijkt met 4 bomen en 400 m2 beplanting (plantsoen, solitaire heesters, hagen en vaste planten - minimaal 15 soorten). In Heeswijk-Dinther tot slot eveneens 4 bomen en 300 m2 beplanting (dezelfde soorten als in Nistelrode).

Henk Buijks

Met dank aan Jessica van den Berg-van den Akker, Communicatieadviseur gemeente Bernheze

Nieuwe aanplant aan 't Dorp in het centrum van Heesch (foto: Jan Oomen)

Investeren in natuur en natuurkwaliteit blijft nodig

In 2022 zijn er weer stappen gezet voor de aanleg van nieuwe natuur, maar versnelling blijft nodig om de uiteindelijke natuurdoelen te halen. Dit blijkt uit de negende Voortgangsrapportage Natuur, waarin het Rijk en de provincies gezamenlijk rapporteren over het natuurbeleid in 2022. De rapportage geeft een beeld over de voortgang van de realisatie van de afspraken uit het Natuurpact uit 2013, maar ook over de voortgang van de Bossenstrategie, Agenda Natuurinclusief, Natuur in de Rijkswateren en Programma Natuur.

Inrichting natuur

Vorig jaar richtten de provincies in het kader van Natuur

netwerk Nederland 2.944 hectare nieuwe natuur in. Dat is ongeveer 1.000 hectare meer dan in 2021. Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Dit draagt bij aan de biodiversiteit. Sinds 1 januari 2011 is er in totaal 48.511 hectare nieuwe natuur ingericht. Dat is 61 procent van het einddoel: 80.000 hectare.

Natuurkwaliteit

Natuur is de basis van alles wat leeft. Maar niet alleen de omvang van natuur is belangrijk, ook de kwaliteit ervan. Kijkend naar de doelen van de Vogel- en Habitatrichtlijn verkeren ongeveer driekwart van de Habitatrichtlijnsoorten en 90 procent van de habitattypen in een ongunstige staat.

Via verschillende sporen werken overheden en terreinbeheerende organisaties aan versterking van de natuur, zoals met het Nationaal Programma Landelijk Gebied, de Agenda Natuurinclusief 2.0 en de aanpak basiskwaliteit natuur. Ook de EU-Natuurherstelverordening vraagt om aanvullende maatregelen om de natuur te herstellen.

Bossenstrategie

In deze Voortgangsrapportage Natuur wordt voor het eerst ook kwantitatief gerapporteerd over de uitvoering van de landelijke Bossenstrategie van Rijk en provincies. In 2021 en 2022 is in totaal 823 hectare nieuw bos gerealiseerd. Daarnaast is 1.861 hectare natuurbos tot stand gekomen, vaak door omvorming van bestaande bossen naar bossen met meer natuurwaarden. Met de uitvoering van de Bossenstrategie dragen we bij aan

doelen op het gebied van natuur, klimaat en recreatie.

Realisatiestrategie

Om de inrichting van nieuwe natuur extra te stimuleren, werken de provincies en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) sinds 2021 samen in de Taskforce versnelling inrichting Natuurnetwerk Nederland. Tien van de twaalf provincies hebben een realisatiestrategie opgesteld, waarin zij aangeven hoe zij de aanleg van nieuwe natuur kunnen versnellen. De andere twee provincies, Gelderland en Flevoland, geven aan dat zij met de huidige strategie hun opgave voor het Natuurnetwerk Nederland tijdig kunnen realiseren en hebben daarom geen realisatiestrategie opgesteld.

Bron: Nature Today december 2023

Oeverzwaluwen

Vorig jaar stond ik aan de oevers van de Maas te kijken over de rivier. Laag boven het water vloog een groepje vogels luid roepend heen en weer. Hun korte, bruine puntige vleugels contrasteerden duidelijk met hun witte buik en keel. Door mijn verrekijker zag ik zelfs het kenmerkende bruine borstbandje. Oeverzwaluwen! Ik ging in het gras zitten en observeerde de jagende vogels. Af en toe maakte een oeverzwaluw zich uit de groep los en vloog naar de steile, afgekalfde oever. In de oeverwand waren tientallen nestgangen te zien, gegraven door de vogels zelf. De oeverzwaluw landde bij een van de gaten in de oever en kroop naar binnen om zijn jongen te voeren. Even later kwam de vogel weer naar buiten en ging verder met het verzamelen van insecten. Ieder jaar weer prachtig om te zien.

Oeverzwaluwen komen eind maart terug uit Afrika, waar ze de winter hebben doorgebracht. Het zijn plaatselijke vogels. Vaak verzamelen ze zich in groepen bij plekken waar ze het jaar ervoor ook gebroed hebben. Een kolonie oeverzwaluwen bestaat meestal uit een tiental broedpaar, maar het kan gebeuren dat op geschikte locaties zo'n kolonie uitgroeit tot honderden paartjes. Ze broeden meestal in, zoals hun naam het al verraden, oevers, maar die zijn niet altijd aanwezig. Ze kunnen in principe gebruik maken van elke steile wand om in te nestelen, niet te kleiig en niet te zandig. Voor sommige aannemers ook tot hun grote schrik, want dan kunnen ze hun depot met zandig materiaal niet meer gebruiken in het broedseizoen, want de nesten zijn beschermd.

In het depot bij de Hemelrijkse Waard ligt al jaren een berg zand die gebruikt wordt om de afvoerweg in de Hemelrijkse Waard begaanbaar te houden. Elk jaar wordt een deel van dat zand gebruikt, maar een heel groot deel niet. Dat hebben de oeverzwaluwen ook al een aantal jaren achter elkaar ontdekt. Maar zo'n wand blijft niet mooi steil door de invloed van regen en wind. Dat viel een aantal vogelaars van IVN-Oss ook op. Dus kwam het verzoek of de aannemer hier niet even de kraan wilde inzetten en de boel weer steil kon trekken.

Ze zijn eigenlijk best kritisch op de geschiktheid van een dergelijke wand, er moet ten eerste water in de directe omgeving van de wand aanwezig zijn. De wand is steil om te voorkomen dat vossen, ratten en andere roofdieren de nestgangen makkelijk kunnen bereiken. Het moet een rustige plek in een open gebied zijn. Daarnaast moet de aanliegroute naar de wand vrij zijn van vegetatie, anders kunnen de vogels hun nesten niet bereiken.

De aannemer Wetering vond het een goed idee en heeft inmiddels de wand op orde gebracht. Hopelijk zijn de oeverzwaluwen er straks ook weer blij mee en weten ze weer een flink aantal jongen groot te brengen. Ik word er in ieder geval wel blij van dat we zo een mooie manier hebben om samen iets voor de natuur te kunnen betekenen. Zonder die samenwerking zou de natuur langs de Maas er toch iets minder mooi uitzien.

Lianne Schröder
Coördinator Natuurbeheer
Noordoost-Brabant en Rijk van Nijmegen

Jonge oeverzwaluwen (foto: Lianne Schröder)

Boer Spierings

Mens | Dier | Natuur

OPENINGSTIJDEN:

MAANDAG: 12:00 - 18:00

DI T/M DO: 9:00 - 18:00

VRIJDAG: 9:00 - 20:00

ZATERDAG: 9:00 - 17:00

BEKIJK ONZE
WEBSITE
VOOR UPDATES!

Oijenseweg 284 | 0412 450 459 | info@boerspierings.nl

MUIFEL

BROUWERIJ

Zin in een Muifelproeverij?

Bezoek ons nieuwe proeflokaal
op de Vikingenweg 5 in Oss.

Open op afspraak 06 - 4056 0581

www.muifelbrouwerij.nl

Weijen 77a 5388 HM Nistelrode
T. 0412- 61 10 04
E. info@vanliempdtuinenpark.nl

Tuin & Bosbouwmachines

Beregeningsmaterialen

Gereedschappen

Service & Reparatie

www.vanliempdtuinenpark.nl

Nu ook op
DONDERDAG

**ZOTTE
ZATERDAG
EXTRA*
KORTING**
OP DIESEL/BENZINE/LPG

(*Op basis van de DK brandstof adviesprijs.
Deze korting vervangt de huidige korting)

Servicestation de Kock, Full-service tankstation aan de voorzijde.
Self-service aan de achterzijde. 10L getankt, 2 euro korting op een
wasprogramma naar keuze.

HESCHEWEG 223 OSS

Bijzonder smaakvol!

Terwaenen 28
5341 DG Oss

@ossetrotse
Christian Chocolaterie Patisserie

Werkgroep Landschapsbeheer Oss

Werkdagen en mededelingen

Werkschema 2024

April

Zaterdag 6, vrijdag 12, woensdag 17, vrijdag 26

Mei

Zaterdag 4, vrijdag 10, woensdag 15, vrijdag 24

Juni

Zaterdag 1, vrijdag 7, woensdag 12, vrijdag 28

Werktijden

De werktijd op de werkdagen is van 9.00-12.30 uur.
Werklocatie en verzamelplaats worden tijdig per mail bekend gemaakt. Ook langere werktijden en extra werkdagen worden per mail doorgegeven.

Inlichtingen en aan- of afmeldingen

Inlichtingen en aan- of afmeldingen kunt u mailen naar wergroep@landschapsbeheer-oss.nl of naar pr@land-schapsbeheer-oss.nl. U kunt ook bellen naar 0412-642368.

Telefoonnummers

Henk Smouter (algemeen/projectcoördinator) 06-54288252
Tonnie van Hooff (coördinator beheer) 06-37456820 (ook tijdens de werkdagen).

Klusjesochtend

Iedere dinsdag klusjesochtend op onze Landschapswerf aan de Tolstraat 3, 5342 NH Oss tussen 9.00-12.00 uur.
Telefoon 0412-474322.

Schone lei

U ziet de foto en denkt: zozo, Landschapsbeheer heeft nieuwe auto's aangeschaft! Nou, niet helemaal, maar ze zien er wel weer uit als nieuw. Zoals u weet is ons werk soms best wat modderig en zo en dat heeft ook zijn weerslag op ons wagenpark. Inmiddels waren de auto's dus eerder lichtbruin dan wit. Echter, Jan van Helvoort, met hulp van Hans Hurkmans, heeft er twee hele

ochtenden aan besteed (ja, zo erg waren vuil en mos aangekoekt!) om de Ford en de Fiat eens rigoreus onder handen te nemen met bijgaand verbluffend resultaat als gevolg. Petje af voor dit initiatief en een prima reden om dit voorbeeld bv tweemaal per jaar te volgen, zodat we én een makkelijker wasbeurt én een beter rijdend visitekaartje hebben.

Hans Hamersma

Mutaties Vrijwilligersgroep

Zes nieuwe vrijwilligers

Henk van Beusekom, Oss.
Martin Dupont, Oss.
Bob Hendriks, Wijchen.
Luus Hendriks, Oss.
Paul Janssen, Oss.
Petro de Groot, Maasdonk

Afmeldingen Groep Kessel

Bart van Beek
Lieke van Dun
Klaas van Eijkeren
Giel Eijsvogels
Corry Ketels
Bob Raaymakers
Peter Struik
Remco Vaatstra
Hannah Vossen

Afmelding Groep Maasdonk

Fien van Niftrik

Afmelding Groep Lithoijen

Jan van Grunsven

Actueel bestand

Groep Oss e.o.	133
Groep Kessel	16
Groep Lithoijen	17
Groep Maasdonk	27
Groep Arboretum	9
Totaal	202

Henk

Martin

Bob

Luus